

איך מתכוננים לראש השנה?

הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א

אספר סיפור מהר"ר יוסף פוגל זצ"ל, אודות ה'דברי חיים', האדמו"ר הראשון מצאנז. הרבי היה ענק שבענקים. צדיק, חסיד, ותלמיד חכם עצום. בראש השנה לפני התקיעות, היה הרבי מסתגר בחדרו למשך דקות ארוכות. אף אחד לא ידע מה עושה הרבי באותו זמן. אחרי הרבי לא בודקים. למרות שהדלת לא היתה נעולה, אף אחד לא העז להיכנס ולהפריע לו בעבודת הקודש שלו. החסידים ניסו לשער כיצד מכין הרבי עצמו לתקיעות. זה בכה וזה בכה. זה אומר הרבי לומד זוהר על התקיעות, זה אומר ודאי לומד של"ה הקדוש. רבו ההשערות, אך לכלל ידיעה לא הגיעו.

ראש השנה אחד, בדיוק באותו זמן בו התבודד הרבי בחדרו, התעוררה שאלה הלכתית דחופה בבית המדרש. לא הייתה ברירה אלא להיכנס אל הקודש פנימה ולשאול. נכנס הגבאי בחרדת קודש, ומה מאוד התפלא למצוא את הרבי יושב, כאשר לפניו פתוח ספר 'קצות החושן', והוא לומד בעיון ובהעמקה.

כשנכנס לבית המדרש סיפר מה שראה. כולם היו המומים. בטוחים היו שהרבי עוסק בכוונות ובייחודים, מה פועלת תקיעה, מה שברים ומה תרועה. ומה מתברר, הרבי לומד 'בסך הכל' 'קצות החושן', לימוד 'רגיל', המתאים לכל ימות השנה. הדבר היה לפלא ולחידה. אבל על הרבי לא שואלים שאלות, ובודאי שלא שואלים אותו עצמו אודות מעשיו.

לימים הסביר נכדו, הרבי מקלויזנבורג, את התנהגותו של סבו, באמצעות משל פשוט: משל למה הדבר דומה. פעם נסע ראש משפחה לחו"ל כדי לנסות להביא פרנסה לביתו. האיש השתהה בניכר זמן רב. על הבית עברה תקופה קשה עד מאוד, הן מבחינת פרנסה, הן מבחינות אחרות. ואז מקבלים סוף סוף הודעה מהאב, שהוא מצוי בדרך חזרה.

כולם ממתנינים בכליון עיניים, והנה, הדלת נפתחת, ואבא נכנס. הקטנים, שאינם מבינים הרבה, עטים על המזוודות, מחכים שאבא יפתח ויוציא את המתנות. הגדולים יותר מחכים לחיבוק, ללטיפה, לביטויי האהבה מהאבא, אותו לא ראו זמן כה רב. והמבוגרים יותר, די היה להם בכך שאבא שוב בבית. עצם הדבר אמור להביא עליהם רוגע, שלווה ושמחה.

ומה קורה עכשיו? תלוי. אם האב חוזר מהמסע הארוך עטור הצלחה, אם אכן עשה לביתו והביא עמו את הרווחה, הרי שגם לילדים יהיה טוב. כל אחד יקבל מאבא מאור פנים, הוא ייתן מתנות לילדים, יקדיש זמן לכולם, יביא לבית אורה ושמחה. אבל, אם האיש נחל אכזבה, חזר כלעומת שבא ועתה הוא מדוכך, שבור, עצוב, פניו קודרות, מצב רוחו רע ועכור, אזי הילדים יודעים שלא כדאי להתקרב אליו. אין טעם לבקש ממנו כלום. נחכה להזדמנות אחרת לבקשות אלו ואחרות.

אמר הרבי מקלויזנבורג: בראש השנה אנו מבקשים מהקב"ה בקשות רבות. יש לנו סל בקשות. לא סל, עגלת קניות ענקית. מה עלינו לעשות? – עלינו לדאוג לכך שהקב"ה יהיה שמח ומרוצה. אם הקב"ה יהיה 'בשמחה' בראש השנה – נוכל לבקש ממנו הכל. אבא, תן לנו מזה, וגם מזה. "פתח לבנו בתורתך", "ומצוותיך תרדוף נפשי". תן לנו בריאות, פרנסה, אושר ועושר...

זהו ההסבר בהנהגתו של בעל ה'דברי חיים': בתקיעות אנו מבקשים מהקב"ה שיעלה זכרונו לפניו. זה בעצם הכל! אם הקב"ה יזכור אותנו לטובה, אזי ייתן לנו כל מבוקשנו. אבל, כאמור, לשם כך עלינו לדאוג לכך שהקב"ה יהיה שמח, כביכול. וכיצד משמחים את הקב"ה? על ידי לימוד תורה.

אם כן, זו ההכנה הראויה לתקיעות, ובכלל לימי הדין. לימוד תורה ב'ברען' ובהתלהבות.

כתוב בספרים הקדושים, "אתם ניצבים" (דברים כט, ט) "אתם" – אותיות "אמת". אחת ההכנות לראש השנה היא – לא לדבר שקר. "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני" (תהילים קא, ז). הקב"ה אינו חפץ לראות דובר שקרים. "מדבר שקר תרחק" (שמות כג, ז). פעם אמרתי למשגיח, הגה"צ רבי דב יפה זצ"ל, אפשר גם לקרוא: "מדבר שקר – תרחק", התרחק ממני שדובר שקר, כפי שהקב"ה מתרחק ממנו.

אם כן, מלבד ההכנה של לימוד התורה, עלינו להישמר שלא לדבר שקרים. בסליחות אנו אומרים: "חסד ואמת יקדמו פניך". מי שחפץ שהקב"ה ינהג עמו בחסד, צריך לנקוט במידת האמת.

כאמור, אנו באים אל הקב"ה עם 'עגלת קניות עמוסה'. בקשות מכל הסוגים. אומרים אנו לאבינו שבשמים, מה זה בשבילך, וכי יש דבר שקשה לך לתת לנו?

צב

לעילוי נשמת

הרב אלטר אהרן יצחק

הרשקוביץ זצ"ל

י"ז בטבת תשע"ו

עלות העלון לשבת

200 ₪ בלבד

בנק דיסקונט סניף 56

חשבון 215973

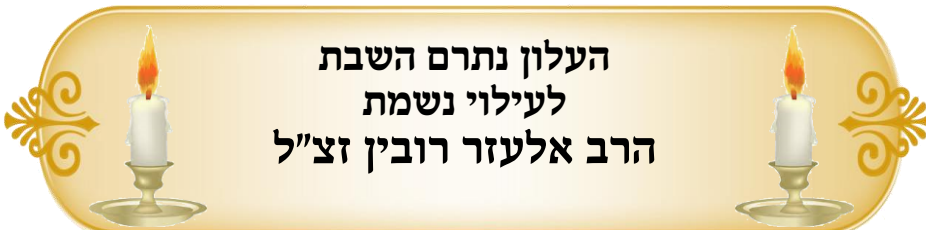
ע"ש: SHCH office

אסמכתא למייל:

Shuly3910@gmail.com

הפצה: אלעד, חדרה, נתניה,
בני ברק, פתח תקווה, רחובות,
מודיעין עילית ואחיסמך

העלון נתרם השבת
לעילוי נשמת
הרב אלעזר רובין זצ"ל

אכן, דבר אינו קשה לפני הבורא יתברך. כמובן. אבל עלינו לדאוג לכך שהקב"ה יהיה 'שמח וטוב לב', כביכול, אז גם ישמח למלא את בקשותינו. מצוי מאוד בראש השנה, שעושים את העיקר טפל ואת הטפל עיקר. עסוקים בסימנים, רימונים, ראש דג או ראש כבש. אם היו על השולחן כל הסימנים, 'עשינו' את ראש השנה כפי שצריך. אבל עלינו לדעת: אמנם, אלו מנהגים יפים ונאים, ומקורם כבר בדברי הגמרא, אבל אינם העיקר. העיקר הוא התשובה. העיקר הוא להמליך עלינו את הבורא יתברך, מלך מלכי המלכים, לדעת שהוא מלכנו, ועלינו לשמוע בקולו ולציית לו.

מלך עוזר ומושיע ומגן

הגאון רבי שאול רובין זצוק"ל

שלשה הם דרכי הביטחון וכנגדם דרכי הישועה גם הם שלושה.

דרכי הביטחון הם: הראשון: שיעשה האדם פעולה והקב"ה יעזור לו. השני: שלא יעשה מאומה והקב"ה יושיעו, ועל שני אלו נאמר, ברוך הגבר אשר יבטח בה', שהוא עושה, וה' עוזר לו. שנית, שאין עושה מאומה, וה' הוא לבדו מבטיחו שמושיעו בלי מעשה האדם ותחבולותיו. השלישי: הוא למעלה מכולן, שיעשה האדם פעולה מנוגדת לשכלו - בעבור ה' ימסור עצמו לסכנה, וה' מגן לו שלא ישלוט בו האש או אויביו.

וכן הם דרכי הישועה. "עוזר" שמברך מעשה ידיו של אדם. "מושיע", בעצמו בלי פעולה כלל, "ומגן" הוא לכל החוסים בו נגד בני אדם ושכלם, למסור עצמן לסכנה בעבור קידוש שמו יתברך ויתעלה. ואברהם אבינו בטח בה' בתכלית הביטחון, שמסר עצמו בכמה סכנות בעבור כבוד שמו יתברך, לכן בא לו במחזה אנכי מגן לך, להושיעך מכל הסכנות שלא ישלטו בך מאומה. וזהו {שם} שכרך הרבה מאד, על גודל הביטחון שלו. לכן מסיים "ברוך אתה ה' מגן אברהם". ולא אמר עוזר או מושיע רק מגן בעבור רוב בטחונו בו יתברך (אבני אליהו תפילת ג' רגלים, סידור הגר"א להגר"י מאלצן ז"ל. ועי' לעיל אות ד').

מה הקב"ה רוצה ממך?

הרב ישראל ארנטרוי שליט"א

כתוב בתורה "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל..." הסבר הפסוק הוא: שאם לא עובדים את ה' בשמחה מגיע על זה קללות. שואל הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצוק"ל בספרו לב אליהו: מדוע מגיע עונש לבן אדם שמקיים את התורה והמצוות אך לא מקיים אותם בשמחה? הרי העיקר הוא שהוא מקיים את מה שה' ציווה, ומיישב בעל ה'לב אליהו: שהאדם כיון שנוצר מעפר, יש בו גם חלק רוחני כפי שכתוב בפרשת בראשית. וחלק העפר שבו שזה החלק החומרי של האדם מושך אותו לא לעשות את רצון ה'.

והנה כל ימי חיי האדם הוא נמצא בניסיון האם לעשות רצון ה' או לא. ותפקיד האדם בעולמו, לבחור בטוב. ולתת לחלק הרוחני שבו לשלוט עליו, ולהיות עבד ה'.

זוהי עבודת האדם כל ימי חייו, כאשר האדם עושה את המצוות כמלומדה, ולא מתוך שמחה, פרוש הדבר - שלא החלק הרוחני שבו הוא זה שמוביל אותו, ולכן הוא לא עושה את זה בשמחה, ומי

ששולט בו זה חלק העפר שבו. ועל זה מגיע העונש - "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה". האדם במשך כל חייו מקבל ניסיונות שמתאימים לו ורק לו. וזה הניסיון הגדול שיש לאדם לדעת מה טבעו בעולמו מה התפקיד שהקב"ה רוצה ממנו. ואת זה לעשות בשמחה, ולפי זה ביאר בעל ה'לב אליהו את דברי רבנו יונה בספרו 'שערי תשובה' שכתב: "ודע כי נפש הרשע אשר כל תאוותה לחפצי הגוף, ונפרדת תאוותה מעבודת הבורא יתברך ונבדלת משורשיה..." אומר הלב אליהו שהשערי תשובה מדבר על אדם ששומר מצוות אך התאוות שלו הם מחפצי הגוף ואת עבודת ה' הוא עושה בלא רצון ובלא שמחה, ועל כך נענש. הקב"ה יעזור שנדע ונפנים מה תפקידנו בעולם ונעשה זאת בשמחה ואז בעזרת ה' נזכה לכל הברכות הכתובות בתורה.

זה היום תחילת מעשיך

הרב יששכר דוב רובין זצ"ל

רבי אליעזר אומר: בתשרי נברא העולם... רבי יהושע אומר: בניסן נברא העולם. [ר"ה י:'] כמאן מצלינן האידנא "זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון", כמאן - כרבי אליעזר דאמר בתשרי נברא העולם. [ר"ה כז.]. שאלו התוספות: "ומה שיש רבי אלעזר הקליר בגשם של שמיני עצרת כרבי אליעזר שאמר בתשרי נברא העולם, ובשל פסח יסד כר' יהושע שאמר בניסן נברא העולם". "אומר רבנו תם, שאלו ואלו דברי אלוקים חיים, ואיכא למימר שבתשרי עלה במחשבה לברוא ולא נברא עד ניסן.

לפי זה, מסביר בעל הערוך לנר יש לומר, שכיוון שאצל הקב"ה מחשבה כמעשה ושלא כבן אדם שיש בו חרטה ושייך שיחזור בו ממחשבתו, לכן גם לרבי יהושע נמנו שנות העולם מתשרי, והוקבע ראש השנה ליום הדין - מפני שבמחשבה עלה לברוא את העולם במידת הדין, כמובא במדרש על הפסוק "ביום עשות ה' אלוקים", שרק לאחר שראה שהעולם לא יוכל להתקיים במידת הדין שיתף רחמים עם דין. ואם כן כשעלה במחשבה, כלומר בתשרי, שלטה מדת הדין, לכן נקבע יום זה לדין.

אבל "ביום עשות", שהוא בניסן, שאז היה מעשה שמים וארץ בפועל, שיתף הקב"ה מדת הרחמים עם מדת הדין.

ולפי"ז מיושב מה שהקשו, שהלא כיון שנאמר "ביום עשות ה' אלוקים ארץ שמים", הרי שמיד ביום ראשון שנבראו שמים וארץ שיתף הקב"ה מדת הרחמים עם הדין, אם כן למה נאמר בכל מעשה בראשית שם 'אלוקים' בלבד.

אך לפי האמור יש לפרש, ששם נאמר על שם המחשבה, ובמחשבה עלה לברוא העולם במידת הדין, אבל "ביום עשות", שהיה המעשה בפועל, שיתף רחמים עם הדין.

ולכא' שואל ר' יוסף ענגיל אם בתשרי רק 'עלה במחשבה' לברוא העולם, איך יתכן לומר שבתשרי 'נברא' העולם, וגם קשה לשון התפילה "זה היום תחילת מעשיך". כתב אור החיים הק': "ולשניהם יתייחס לשון 'בריאה', בין מה שעלה במחשבתו ית' במחשבתו ית' 'בריאה' תקרא, בין כשיצתה בפועל". וראיה לדבר מן הברייתא: עשרה דברים נבראו בערב שבת וכו', ר' נחמיה אומר משום אביו, אף האור. ומפרשת שם הגמרא שבערב שבת רק עלה במחשבה לברוא את האור ולא נברא עד מוצאי שבת. נמצא שגם מחשבה נקראת 'בריאה'.

כתב רבינו הגר"א: מה שחולקים ר' אליעזר ור' יהושע אם בניסן נברא העולם או בתשרי פרשו הקדמונים שה'מחשבה' בתשרי וה'מעשה' בניסן. "והענין כמו שאמרו שרצה הקדוש ברוך הוא יתברך לברוא העולם ב'מידת הדין' וראה שאין מתקיים שיתף 'מידת הרחמים'... לכך הותקן ראש השנה לדין".

ולעניות דעתי יש להמתיק הדברים, ועל ידי זה מובן מאד גם הלשון 'היום הרת עולם' שאנו אומרים. מסביר בעל מחצית השקל: "על פי מה שכתוב בילקוט שמעוני, על הפסוק 'פנה אל תפלת הערער וכו' ועם נברא יהלל י-ה'. וכי עד עכשיו עתיד אומה אחרת להבראות כו', ורבנן אמרו אלו הדורות שהם מתים במעשיהם ובאים ומתפללים לפניך בראש השנה וביום הכיפורים, ואתה בורא אותם בריאה חדשה וכו'." "הרי מה שאנו יוצאים בדימוס בראש השנה נקרא 'בריאה'.

ומובן גם מה שאנו אומרים 'היום הרת עולם', זהו שיסוד הפייטן: "היום הרת עולם" - 'מחשבה' נקראת הרי"ן, כנאמר: הרה עמל וילד שקר". וזהו "היום הרת עולם" - שאז עלה במחשבה לבראו.

דבקות במציאות האמיתית

הגאון רבי שלמה וולבה זצוק"ל

רבי יהודה נשיאה שלח את ר' חייא, ר' יוסי ור' אמי לערים בארץ ישראל, והיו מתקנים להם סופרים ומלמדים, בעיר אחת לא מצאו סופרים ומלמדים, אמרו לתושבי העיר: הביאו לנו את שומרי העיר, הראו להם את שומרי העיר, אמרו להם ר' חייא, ר' יוסי ור' אמי: אלו לא שומרי העיר אלא מחריבי העיר, ומי הם שומרי העיר? אלו הסופרים והמלמדים, וזה מה שכתוב "אם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר". (ילקוט תהלים לפרק קכז).

לכאורה יש להבין, זה ששומרי העיר אינם השומרים באמת - ניחא, אבל למה הם "מחריבי העיר"? וצריך לומר שחז"ל אינם מחשיבים למציאות אלא אך ורק רוחניות, וגשמיות איננה תופסת אצלם מקום של מציאות כלל וכלל, וכיון שכך הרי כל הדגשת הגשמיות לא רק שאיננה מועילה אלא היא גם מזיקה, כי היא מעמידה בצל את המציאות האמיתית הרוחנית, אם מחזיקים את השומרים למציאות, הרי מטעים את עצמנו לחשוב שהם באמת "שומרים", ואינם מכירים את המציאות הרוחנית האמיתית, ובוזה הם באמת מחריבים את העיר.

דוגמא נוספת, גם גדולי ישראל מעריכים את הרוחניות למציאות אמיתית: הגאון רבי ישראל סלנטר זצוק"ל כותב

(ב'אור ישראל' סי' יד): כאשר ספו תמו גדולי היראים אשר חרדתם מאימת המשפט התראה על פניהם ועשתה רושם בלב הסרים אחריהם, חרדת האל כמעט כבתה ר"ל, אכן כאשר נפשיט מעלינו כפי שעה מלבושים הנגאלות ונלבש מחלצות נראה בעליל כי יש לפחוד ולרתות עכשיו כל אחד לפי ערכו בכפלי כפלי מאשר היה לפניו וכו' עכ"ל.

והנה כאשר הגאון רבי ישראל זצוק"ל כתב זאת לפני 80-90 שנה בערך אשר תקופת האמנציפציה [שוויון זכויות ליהודים] התחילה כבר, ויהודים וגוים כאחד דימו כי ענני בוקר נראו בעליל בדברי ימי האנושות, כידוע, ובכל זאת אומר הגאון רבי ישראל זצוק"ל כי אחרי שספו תמו גדולי היראה, הרי חסרה רוחניות בעולם, וצריך לפחד בכפל כפלי כפלים,

לעומת הזמן שהיו עוד גדולי יראים, כי הלוא מצד הרוחניות התמוטטה המציאות, וזהו פחד גדול. ואמנם עד כמה שבאמת היה צריך לפחד כבר אז מחמת ירידה הרוחנית, התברר רק 70-80 שנים אחרי זה בבה השואה על ששה מיליון מאחינו.

"מציאות אמיתית", היינו שרק על זה ובגלל זה העולם קיים, ורק הוא החשוב והעיקר, וכל זולת זה אינו אלא טפל, והאמונה היא הדבקות במציאות אמיתית זו, בזה יבארו לנו מאמר חז"ל במכילתא [בשלח]: בשכר האמונה שהאמין אברהם אבינו ירש עולם הזה ועולם הבא, כי בהיותו דבוק בה' והחשיב רק אותו למציאות - ירש את מציאות כל העולמות. "בשכר האמונה שהאמינו ישראל בה' שרתה עליהם רוח"ק ואמרו שירח, בשכר האמונה... נגאלו אבותינו ממצרים" [מכילתא שם], גם רוח הקודש היא דרגה גבוהה של דבקות עד שהקדושה נעשית למציאות חיה אצל האדם, וגם הגאולה היא כניסה למציאות קיימת אחרי שהשעבוד הוא שלילת מציאות, וכן [אמרו שם] "אין הגלויות מתכנסות אלא בזכות האמונה שנאמר אתי מלבנון כלה... תשורי מראש אמנה", כי קיבוץ גלויות הוא השגת מציאות אחר שהגלות היתה שלילת מציאות לכלל ישראל, (עיי"ש) מכילתא בשלח ע"פ ויאמינו).

ותן פחדך - למה לבקש פחד?!

הרב דוד ברוורמן שליט"א

הגאון רבי משה שפירא שליט"א מסר שיחה בסמינר "ערכים" שהתקיים במלון נוף ערד. לאחר השיחה ביקש אחד מן המרצים - תלמידו של הרב, להזמין לחזות במראה מרהיב: שם, בשיפולי הרחוב שבקצה העיר ערד, ישנו מצפה המשקיף אל הנוף המדברי המדהים הנפרש עד לים המלח. היתה זו שעת שקיעת החמה, השמש צבעה את ראשי ההרים בצבעי אדום צהוב כתום עזים. על הפסגות נראו איילים בעלי קרניים מרשימות מביטים אל האופק. הרב נעצר ושקע במחשבות. ואז פתח בתפילה נרגשת דקות ארוכות. בסיימה הביט התלמיד על עיני הרב הדומעות ושאל: ילמדנו רבנו ממתי מקום זה נהיה למקום תפילה...?! השיב הרב: ראה והתבונן, המקום בו אנו נמצאים הוא נוף 'בראשיתי' - יד אדם לא נגעה ביופי הזה. כשעומדים מתפעלים ומתרגשים מהסדר והשלמות המדהימים, הלב מתרחב, הרגשות גואים, ואנו מתמלאים ביראת הרוממות מעוצמת המקום, המובילה לאהבה אין קץ ליוצר בראשית, כנאמר ברמב"ם. חשבתי לעצמי שזו השעה המתאימה ביותר לנצל רגעי אהבה אלו לתפילה והודיה על העבר ובקשה על העתיד.

תפילת ליל ראש השנה פותחת את תפילות הימים הנוראים בבקשת: "ובכן תן פחדך ד' אלוקינו על כל מעשיך". בבית הכנסת בקהילה גדולה במנהטן שבארה"ב, ניגש פסיכולוג חוזר בתשובה אל הרב המקומי בשאלה: זו לי הפעם הראשונה הזכות להתפלל את נוסח התפילה של ר"ה, והנה התפילה נפתחת בבקשה: "ובכנתן פחדך ד' אלוקינו על כל מעשיך". כיצד יתכן לבקש במתנה: "פחדים"...

הלא אני כפסיכולוג ה'מתפרנס' מפחדים וחרדות של בני אדם... יודע עד כמה הם שורש וסיבה לאין ספור קשיים ובעיות בחיים! כשהאדם נמצא בפחד הוא מנותק מעולמו האישי, ומנוע מכל עשייה חיובית. הפחד משתק את אישיות האדם! כך שחוץ מאיתנו, הפסיכולוגים והפסיכיאטרים, אין לאיש תועלת מהפחדים... מה א"כ פשר התפילה?!

ענה הרב: ראה, אכן צודק אתה בהגדרת תחושת הפחד. כיום האדם המודרני המנותק מהווייתו הרוחנית האלוקית, סובל מפחדים רבים ומגוונים; כל אחד והפחדים המיוחדים שלו. אך היהודי המאמין יכול להשתחרר מכל הפחדים האלה על ידי שייטע באופיו פחד אחד הגדול מכולם, מעין פחד עליון. אם יפחד האדם מהאלוקים, יסורו ממנו כל פחדיו השונים האחרים! ותשרור בו השלווה והרוגע מכול הסובב. אלא שפחד זה אינו מהסוג שזקוק לטיפול... הוא פחד חיובי בונה, כיצד?
 כשמתבוננים בכל כתבי הקודש לא נאמר, ולו פעם אחת, לשון 'פחד' מפני הקב"ה! אלא לשון "מורא" מפניו, כגון: "ויראת מאלוקיך" וכו'. הביטוי השגור: "יראת שמים", ולא "פחד" שמים! כן בנוגע למצוות "כיבוד הורים" נאמר הלשון: "איש אביו ואמו תיראו" ולא - "תפחדו". פחד ויראה הם שני מושגים שונים.

המושג פחד בקונוטציה שלילית מופיע בתורה בתור קללה: "והיו חייך תל אים לך מנגד ופחדת לילה ויומם ולא תאמין בחייך... מפחד לבבך אשר תפחד" הפחד היא תופעה פסיכולוגית המוגדרת בשפה המקצועית: "פוביה" שפרושה: חרדה המשתקת את יכולת האדם לפעול או להתגונן מפניה. כאשר האדם שרוי בפחד המהלך אימים עליו, הוא אינו מסוגל להבהיר לעצמו: מפני מה ומי הוא חושש, או מה ההיגיון שיש בפחד. כי הפחד הוא כח עיוור, אפל ומצמית, המסוגל לשבור את האדם מבחינה פיזית, נפשית ורוחנית כאחד. הפחד הוא השונא המובהק של האדם, וגורם שחייו עלי אדמות יהיו ללא נשוא. כנאמר לעיל בקללות.

לעומת זה, "יראה" זהו רגש שיש לו בסיס הגיוני ותכליתי. יראה היא מצב שבו האדם ירא מתוך בחירה חופשית לחלוטין. האדם הירא יודע את המקור והסיבה ליראתו. שורש המילה "ירא" זהה לשורש המילה "ראה". אם לאדם עיניים בראשו הוא רואה נכוחה את מהלכי ההתפתחות ההיסטורית בעולם ואת חוקי המציאות, ונוהג בחכמה ובהירות בדרכי החיים - הוא מלא יראה כלפי הסמכות שמעליו. היראה מגיעה כתוצאה טבעית ממחשבה ומיישוב הדעת בהתבוננות מעמיקה על חיי האדם בעולמו. היראה והאהבה משולבות זו בזו. כנאמר: "ואהבת את ד' אלוקיך" ונאמר: "ויראת מאלוקיך". ואין בכך כל סתירה. כמו להבדיל בין בני אדם יתכן לאהוב אדם וגם לירוא ממנו, כמו במצוות "כיבוד הורים" שאנו יכולים להכיל את האהבה להורים ובבד בבד לירוא מהם ולכבדם. כך להבדיל אהבת ד' נובעת מיראת ד'. וע"כ "פחד ויראה" אינם יכולים לדור בכפיפה אחת. אדם השרוי בפחד הוא משותק מפעילות רציונאלית, כישרונות ויכולתו משותקים לחלוטין. והוא מגיב בתגובות רגשיות בלבד. אך הירא, לעומתו, נכנע בהיגיון מול המלכות שמעליו. כי הוא עצמו מלכות.

תפילות ראש השנה סובבות על ציר ה"יראה". הבקשה של: "ותן פחדך" כוונתה להגיע אל התוצאה של: "וייראוך כל המעשים וישתחוו לפניך כל הברואים" שהיא יראת הרוממות. עומק הבקשה הוא שהקב"ה יסיר את המחיצות המסתירות את הנהגתו בעולם. ויתגלה לעין כל שיש מנהיג לבירה. כך ישתנה העולם כולו מהקצה אל הקצה. כי ההסתרה וההעלמה גורמת לכפירה ואפיקורסות. העולם נראה כלפי חוץ כספינה ללא קברניט ח"ו, שלטון הרשע מראה עצמו כשולט יחידי העושה

ככל העולה על רוחו. אך אנו היודעים בבהירות: "כי המלכות שלך היא" כל הנהגה הקיימת בעולם היא לא של בני אדם כלל וכלל, כי הלא: "לב מלכים ושרים ביד ד'", כבובות תיאטרון הזזות ורוקדות, ולעיתים נלחמות בקרבות עזים זו בזו, אך יש משהו מאחור שיצר את הבובות, ומושך בחוטים. הבעיה היא שהקהל מוחא כפיים לבובות... ולעיתים חושש ונפחד מהבובות המאיימות...
 אנו בר"ה מתעלים מעל צרכי היום יום השגרתיים, עיקר ר"ה נסוב על גילוי "מלכות שמים". בקשתנו: "ובכן תן פחדך", כשיוסרו המחיצות, ותיחשף האמת האחת והיחידה בעולם. יכירו וידעו יושבי תבל - "כי לה' המלוכה ומושל בגויים".
 שנה טובה ומתוקה.

אמונה יומיומית
הרב מנחם שוורץ שליט"א

בשנות הזעם הצטרפה ממשלת הונגריה האנטישמית לצד גרמניה, הוציאה את היהודים משורות הצבא ושעבדה אותם במחנות עבודה שהיו מספקים את צרכי הצבא - בתנאי עבודה קשים ביותר. גם אבא זצ"ל נלקח למחנה עבודה שכזה. אוכל כשר לא ניתן במקומות אלו, ואבא זצ"ל היה מהמעטים שלא נגעו באוכל של הצבא, אלא קיימו את גופם על לחם יבש ותפוחי אדמה.
 אבא ערק מהצבא בשנות המלחמה וחזר לתוך הונגריה. שם תפסוהו הגרמנים ימ"ש והובילוהו למחנה העבודה 'דכאו' הידוע לשמצה. פעם אחר פעם עמד המוות לנגד עיניו, ובניסי ניסים נותר אבא בחיים ושרד את השואה האיומה.
 אבא זצ"ל, במקום לשקוע בחושך הנורא ששרר בעולם באותה תקופה, ראה לנגד עיניו רק את חסד ה', שהציל אותו שוב ושוב מידי המרצחים בשנות המלחמה.
 אדרבה! דווקא מאותן שנות זעם, אשר בעטיין התפקרו חלק מהניצולים, ואחרים, הגם שהחזיקו באמונתם, איבדו את שמחת חייהם, היה אבא שואב אמונה ותקווה למשך כל חייו.
 אחת מאמרותיו הידועות היתה: "אם ריבוננו של עולם לא יעזור, אז ה' ירחם..."

שנה טובה
כתיבה וחתומה טובה
לכל
מרחיבי גבולות האמונה
 בערים בני ברק, אלעד, פתח תקווה
 גני הדר פ"ת, מודיעין עילית
 חדרה, רחובות, אחיסמך ונתניה
לכל הקוראים
לכל המנויים במייל
ולכל עמך בית ישראל
 יהי רצון מלפני בורא כל יכול
 שיכתוב ויחתום אתכם לשנה טובה, שנת בריאות
 איתנה, שנת אמונה שלימה, שנת נחת,
 אושר ועושר עם סיעתא דשמיא בכל רגע ורגע
מערכת האמונה